

in stalna učiteljica na I. mestni dekliški osnovni šoli v Ljubljani Julija Borovskij.

Učiteljski pravnik.

—Š Nakazovanje povišic. Odkar je dobilo učiteljstvo v Sloveniji v roke odlok ministrstva prosvete S. N. br. 15.230 od 15. julija t. l. ki govori o tem, da se nakazuje višja grupa položajne plače od dneva, ko je nakazana, in ne od dneva, ko je dospela, dobivam tozadevno več vprašanj in pozivov, naj se pri glavni kontroli zavzamem za to, da se ta krivica odpravi. V naslednjem hočem zadevo pojasniti.

Večina učiteljstva v tem slučaju obče misli na »povišice« in ne razlikuje poviška osnovne od poviška položajne plače. Osnovna plača se v smislu čl. 47. čin. zak. povišuje avtomatsko, ne tako položajna plača, ki je po čl. 48. vezana na oceno. Zato tudi omenjeni odlok ne govori o osnovni, nego le o položajni. Povišek osnovne plače se nakazuje po dospelosti, povišek položajne od dneva nakazitve, oziroma od 1. dne prihodnjega meseca po nakazitvi. Že pred nekaj meseci sem se informiral pri glavni kontroli, zakaj tako in tam sem izvedel, da glavna kontrola po besedilu zakona drugače postopati ne more. Za njo je mero dajen ukaz, oziroma ministrski odlok, ki je dovolil prestop v višjo grupo, češ, ministrstvo je moglo po prošilcih kvalifikacij v službi ta prestop dovoliti šele z dnem, ko je to storilo. Opozoril sem takoj, da temu ni tako; opozoril osobito tudi na dejstvo, da je marsikdo imel popolno zakonito pravico na prestop recimo že 1. oktobra 1923, a ker je dobil Rešenje v roke šele v maju 1924 ali še kasneje, ni mogel zaprositi, da se mu prestop v višjo grupo dovoli s 1. oktobrom 1923. Ko sem prišel v Beograd, sem našel teh prošelj več sto nerešenih; zdaj so rešene vse, a v enem dnevu tega ni bilo mogoče izvršiti. Zaprotil pa sem pri Glavni kontroli, da se ozira na dejstvo, da ni krivda prošilcev, ako se niso prevedli v višjo grupo poprej, in zato sem pri vsakem posamezniku označil dan dospelosti. Ali se bo Glavna kontrola na to ozirala ali ostane pri dosednji praksi, še ni znano. Pripomnil bi, da je ta njen postopek isti za vse državne nameščence, in ne tvori učiteljsko nikake izjeme.

S tem pa je tudi dan pravec, kdo naj se pri Glavni kontroli zavzame za to, da izpremeni svojo prakso. To je zadeva obče činovniške organizacije, posameznik v tem pogledu ne more posredovati. Res je, da je baš učiteljstvo najbolj prizadeto; veliko število prošelj se pač težje hitro reši, kakor malo število. — Povedati pa je tudi treba, da je učiteljstvo čisto samo krivo poznih rešitev, ker ne vlaga pravočasno prošelj; saj sem baš te dni še dobil prošnjo za prestop v višjo grupo, ki pa je prošlca dospela že 1. novembra 1923, za marsikoga, ki vem zanj, da mu je tedaj dospela, pa prošnje še sedaj ni...

Vsem v vednost pa povem, da še posebno pazim pri reševanju vlog, da nihče ne bi trpel gnojni, in tozadevne vloge jemljem vedno prve v roke. A mnogo ovira hitro rešitev administrativni predpisani postopek sam, mnogo pa obilica dela. Zato prosim tudi malo potrpljenja. P. Flerč.

—Š Dnevi zborovanja učiteljskih društev so za udeležence pouka prosti. Prosvetni oddelek za Slovenijo, Štev. 21.353. V Ljubljani, dne 24. novembra 1924. Vsem okrajnim (mestnim) šolskim svetom! Tuuradni odlok z dne 7. oktobra 1924, št. 17.357, razveljavljam ter obenem vzpostavljam odlok višjega šolskega sveta z dne 16. decembra 1919, št. 16.158, ki se z njim dovoljujejo pouka prosti dnevi ob zborovanjih okrajnih učiteljskih društev za tiste učne osebe, ki se v resnici udeležujejo zborovanj. — Za šefa: G a n g l s. r.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—f Vsem učit. P. F. S.! Učiteljske P. F. S., ki še niso poslane zahtevanih podatkov, prosim, da to nemudoma storo, da vem, če sploh obstojajo! Ponovno prosim, da podružnice, ki imajo premalo število članov, prenehajo in se naj njihovi člani vpišejo v kako drugo učiteljsko P. F. S.

—f Vsem članom F. S.! Člani, ki hočejo obnoviti članstvo, plačajo do 31. decembra s članarino in pristopnino 35 Din in naj prilože staro člansko izkaznico, da

odpade nepotrebno pisarjenje. Tovariši (ice), ki niso člani F. S., naj prilože pri informacijah znamko za odovor! Prosim! — Za učit. F. S. Mrovlje, Črnomelj.

Naša gospodarska organizacija.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Članarina in darila: Učiteljstvo osnovne šole v Leitersbergu 11 Din; učiteljstvo osnovne šole v Brežicah 70 Din; Matilda Vodenikova, Maribor, 10 Din; Rado Strgar, Maribor, 10 Din; Zacherl Fran, učitelj v Ljutomeru 50 Din; Fröm Vekoslav in Eliza, Sp. Sv. Kungota, 20 Din; Voglar Franjo, nadučitelj in Pogačnik Janko, Celje, 15 Din; učiteljstvo deške osnovne šole III. v Mariboru 100 Din; ravnateljstvo meščanske šole v Murski Soboti 30 Din; učiteljstvo osnovne šole v Hotizi (Prekmurje) 30 Din; šola Št. Janž na Vinski gorji 20 Din; Leon Cepuder, šolski vodja v Melincih (Prekmurje) 40 Din; vodstvo deške osnovne šole v Ribnici na Pohorju 50 Din; v počaščenje spomina umrlega dobrega prof. A. Šubica njegov goriški učenec Andrej Pirjevec, šolski upravitelj na Remišniku 50 Din; dekliška osnovna šola v Pruju 30 Din; učiteljstvo deške meščanske šole v Mariboru 130 Din. — Vsem darovalcem prav iskrena zahvala! — Tovariši in tovarišice: za prav izdatna božična darila (čeprav v obliki vračila dolgov!) se priporoča Učiteljski dom v Mariboru. — M. Kožuh, blagajnik.

—g Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta je darovalo učiteljstvo na Barju za Ganglov kamen 35 Din, in sicer a 10 Din Tit Grčar, Ladislav Požar Angela Petričeva ter 5 Din Gregorič-Mandljeva; Julij Mayer, nadučitelj v Zg. Tuhinju pa 5 Din kot mesečni prispevek za december t. l. — Letošnji darovi znašajo 24.987.50 Din. — Društvo je razposlalo priznanim podpornikom položnice. Prejemniki naj jih uporabljajo sami, oziroma naj jih oddajo ob nadečih se prilikah v uporabo tovarišem-sosedom!

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Novo kulturno nasilje proti primorskim Slovanom. Kakor znano, je tržaški prefekt pred enim tednom izdal okrožnico, s katero se prepovedujejo dramske predstave v slovenskem in hrvaškem jeziku. Sedaj se objavlja nova okrožnica, ki izvaja še hujše kulturno nasilje nad primorskimi Slovani. Šolske oblasti so razposlale okrožnico, ki se tiče tako imenovanih »dodatnih ur«, med katerimi se je poučevala slovenščina oziroma hrvaščina, torej materinski jezik. Ta pouk je sedaj naši deci kratkomalo preprečen. Okrožnica namreč glede dodatnih ur določa, da se med poukom slovenščine oziroma hrvaščine ne sme rabiti niti kaka knjiga niti učiti pisanje. Pouk se ima vršiti pri teh dodatnih urah le na način ustnenih razgovorov med učitelji in učenci. Do danes se še ni moglo ugotoviti, ali gre pri tem za splošno naredbo, ki bi naj izdalo šolsko skrbništvo za vse šole Julijske Krajine, ali pa je ta okrožnica le čin posamičnih šolskih ravnateljev.

—r Prepoved slovenskih predstav ukinjena. Iz Trsta poročajo, da je tržaška prefektura obvestila jugoslovenskega poslanca dr. Wilfana, da je odredba o prepovedi prireditve v slovenskem in hrvaškem jeziku preklicana. V veljavi pa ostane še nadalje cenzura besedil. K temu uradnemu obvestilu pripominja tržaška »Edinost«: »Ta preklic nas ne preseneča, ker smo bili prepričani, da se taka odredba ne more vzdržati«. Nadalje naglašajo list, da slovensko ljudstvo ni zadovoljno, da se naredba le formalno preklicuje, ampak je za pomirjenje javnosti absolutno potrebno, da preneha vse oviranje delovanja slovenskih in hrvaških društev. »Slovenici«, naglašajo »Edinost«, tudi ne nastopamo proti pametnemu nadzoru vanju delovanja društev od strani oblasti. Povedati pa moramo, da bi bila za vsa društva naravnost neznosna šikana, ako bi se za namene cenzure zahtevali prevodi raznih dramatičnih del, ki se upričarjajo na odrh. V ta namen morajo oblasti, ki upravljajo Julijsko Krajino, imeti na razpolago ljudi, sposobne za cenzuriranje slovenskih del. Treba je tudi, da se ta posel vrši hitro, da bodo društva pravočasno obveščena o eventualnih ukrepih cenzure. Končno naglašajo »Edinost«, da preklica prepovedi ni smatrati morda za kako politično zmago. Nam ni do takih lavorik, pač pa nam je v zadoščenje, da se je vsaj za hip na merodajnih mestih uveljavilo pravo spo-

znanje. O kaki zmagi bomo mogli govoriti šele tedaj, bo bodo taki ukrepi sploh nemožni. Dolžnost naša pa je, da se v imenu društev zahvalimo poslancu Wilfanu za njegovo energično posredovanje tako v Trstu, kakor tudi v Rimu.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolarskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Francišanska ulica, št. 6.

Ocene.

—k Ženski svet gre h koncu drugega leta svojega obstanka. V tej predzadnji številki razgrinjata uredništvo in uprava v skromnih besedah program za leto 1925. A navadile so nas izdajateljice tega prvovrstnega slovenskega ženskega lista, da nam v dejanju mnogo več dajo, kakor obljubljajo. In ni čuda, da je »Ženski svet« že preplaval tudi vso Jugoslavijo, tako da že v drugem polletju ni bilo več dobiti prvih letošnjih števk, in so se morale nove naročnice zadovoljiti z drugim polletjem. Dobro bi bilo zato, da se nove naročnice za leto 1925, oglašajo čim prej na naročbo, da uprava v Ljubljani more naročiti dovolj iztisov. — Naročbe sprejema gospa Mila Prunk, Ljubljana, Karlovska c. 20/I. Za prihodnje leto bo enotna letna naročnina znašala Din 64, polletna Din 32, četrtletna Din 16; zato pa bodo vse naročnice brez izjeme prejemale tudi krojne pole.

—k Zimski vozni red je izšel v založbi Zvezne knjižarne v Ljubljani. Vsebinska mu je sledeča: 1. Splošni del. Wažne telefonske številke. Konzulat v Ljubljani in Zagrebu. Kolkovine. Poštne, brzajavne in telefonske pristojbine. Maksimalne tarife za izvoške. Za potnike važne točke železniških obratnih predpsov. Pristojbine železniških nosačev. Železniška tarifa za prevoz potnikov in prtljage (kilometerska tabela). Cene za prevoz potnikov po cestah. II. Železniški vozni red. Pregled železniških prog. Odhod in prihod vlakov iz oz. v Ljubljano. Znamenja, kratice in druga pojasnila. Vozni redi št. 1—20. Direktni, spalni in jedilni vozovi št. 20 a —20 c. III. Početni (poštni) vozni redi št. 21—93. IV. Parobrodni vozni redi. V. Seznam postaj. VI. Priloga: Kurzna karta Slovenije v merilu 1:475.000. [Ta geografsko pravilna skica, ki se dobi v »Zvezni knjižarni« v Ljubljani za ceno 3 Din tudi brez te knjižice, vsebuje vse železniške proge z vsemi postajami, potem vse poštne in avtomobilne proge, vse poštne urade z označbo, če ima pošta tudi brzajav oz. telefon, ter vse poštne zveze (peš). Ker so zveze začrtane geografsko pravilno po cestah, je mogoče premeriti razdalje tudi med kraji, med katerimi ne obstoja vožnja (torej tudi ne vozni red, iz katerega bi bila razvidna razdalja), če se upošteva, da odgovarja 1 cm dolga pot na tej kratki 475 km v naravi. Sploh pa se lahko meri po merilu, ki je začrtano na karti.]

—k Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala pravkar svoje publikacije in sicer štiri knjige t. l.: Carski sel (Mihail Strogov) II. del. Spisal Jules Verne. Poslovenil dr. A. R. Slovenske večerice 77 zvezek. — Travnštvo. Slovenskim živinorejcem v pouk. Spisal ing. chem. Jakob Turk, ravnatelj kmetijsko-kemičnega zavoda v Ljubljani. — Apostoli gospodovi. Spisal dr. Jožef Lesar, prof. bogoslovja. — Koledar Družbe sv. Mohorja 1925. — Cena posameznim knjigam je: Carski sel II. del 12.60 Din, Travnštvo Din 6, Koledar za l. 1925 Din 12. Za članse znaša naročnina za vse knjige 30 Din letno.

Iz naše stanovske organizacije.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA bo zborovalo v soboto, dne 20. decembra t. l. točno ob 10. uri v državni osnovni šoli v Murski Soboti. Na sigurno udeležbo pozivljamo vse članice(ice). Izrečno vabimo vse v Prekmurje došle g. tovariše(ice), da vstopijo kot sodelavci pri nalogi, ki nam jo narekuje skrb in blagor naše domovine. Donesite zavedne volje i čilih sil! — Odbor.

Poročila:

+ LJUTOMERSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 11. oktobra 1924 pri Kapeli. Kljub izbornemu jesenskem vremenu je od 64 članov manjkalo 29.

Predsednik pozdravi vse udeležence, med njimi v društvo novo vstopivša člana Šafariča in Stoparja iz Križevcev, posebno pa bivšega ljutomerskega člana tov. Dostala, ki je kot strokovni tajnik posetil zborovanje v imenu Poverjenišva. V izbranih besedah se je poslovil nato predsednik tov. Mavrič v imenu društva od tovariša nadzornika Ivana Koropca, ki zapušča okraj kot žrtev nasilja in divjega strankarstva. Kot vnet in vzoren društvenik se je udeleževal redno zborovanj, bil je topel in vnet zastopnik učiteljstva, kar je pokazal kot član okrajnega šolskega sveta ob vsaki priliki. — V najlepši moški dobi je pograbil usoda društvu tov. Fürsta. Bil je agilen, vnet in radi vednega humorja priljubljen tovariš. V znak spoštovanja navzoči vstanejo in zakličejo njegovemu spominu trikratni »Slava«. Mesto venca daruje društvo 100 Din »Učiteljskemu domu« v Mariboru.

Situacijsko poročilo. Splošen pregled o delovanju Poverjenišva UJU Ljubljana v pretečenem letu je podal

strokovni tajnik tov. Dostal. Na posameznih konkretnih slučajih je dokazoval vseskozi korektno postopanje Poverjenišva, posebno v kolikor se to tiče raznih imenovanj in premeščenj. Poročevallec bodri in vzpodbuja k zvestosti.

Poročilo o pokrajinski skupščini je izostalo, ker društvo ni bilo zastopano. Pregledno sliko o glavni skupščini v Dubrovniku je pa podal tov. predsednik sam. Splošna želja je bila, da se oglašeni udeležencev in še doda svoje osebe vtise iz prezanimivega potovanja.

Stanovske zadeve. Sklene se enoglasno, da se v evidenčne svrhe vpelje seznam redno in neredno obiskajočih članov; odsotni se imajo vedno opravičiti.

Dopis »Podpornega društva za učiteljski naraščaj v Ljubljani« je izzval živahno debato, v katero je posegel informativno tudi tov. Dostal. Ker so bili člani raznih mnenj, se končna odločitev poveri društvenemu odboru. — »Učiteljsko samopomoč« društvo odobrava in se zanj zavzema. V svrhu pristopa se je prijaviti v ljutomerskem okraju tov. Zacherlu Fr., v gornjeradgorskem pa tov. Francu Jaušovcu.

Predavanje o biološkem razvoju živalstva. Tov. Ivanjšič je nadaljeval svoj pregledni temo iz prirodoznanja. Podal je sistematični pregled črvov, pri katerih je v prvem predavanju končal, členonožcev, mehkuževcev, iglokožcev in vretenčarjev. V slednjih je dal natančnejši opis razvoja in točnejšo sliko oplodjenja in razmnoževanja. Izredna tišina in napeta pozornost navzočih sta pričali o stvarnosti teme in nudili predavatelju za trud najlepše plačilo.

+ MARENBERŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 6. novembra 1924 v Vuhredu.

Navzočih 22 izmed 34 članov.

Tov. predsednik pozdravi prisrčno vse navzoče ter z veseljem konstatuje, da se je zbralo lepo število. Posebno pozdravi novo članico tov. Vlasto Tomažičovo in gosta to. Drago Puhra in Alfonza Koprivo. Novince vabi tov. predsednik k pristopu.

Predavanja: 1. Tov. Makso Tomažič poda nekaj zanimivih misli o »Narodno-državljanski vzgoji s posebnim ozirom na obmejno šolstvo«. Tov. predsednik se mu zahvali za dobro sestavljen in zanimiv referat ter izrazi željo, da bi še drugi prevzeli predavanja pri zborovanjih. 2. Tov. Widmoser nam je razkazal motive iz Dravske doline, nato pa zelo zanimive slike iz starega Egipta. Slike bi bili nemi spomeniki iz davnih časov, da nam ni gospod dr. Mörtl tako zanimivo razlagal njih pomen ter nas seznanil z zgodovino Egiptčanov. S kakšnim zanimanjem so zborovalci sledili razlagi in razkazovanju se potrjuje s tem, da je bilo vsem žal, da serija ni obsegala večje število slik. Tov. Widmoserju in gospodu dr. Mörtlu se predsednik za ves trud najtopleje zahvali.

Slučainosti Sprejeli sta se sledeči dve resoluciji, katerih prva se je predložila Pov. UJU, druga se pa glasi:

Ministrstvo za promet se prosi, da dovoli tudi državnim upokojencem in njihovim rodbinskim članom ter družini aktivnih uradnikov 50% popust na železnica ravno tako kakor aktivnim nameščencem. Kakor so objavili časopisi, namestajo dovoljevatj samo nižjim uradnikom polovično vožnjo v 3. razredu, vsi višji pa bi se morali voziti v 2. razredu.

Ker bi nam bila olajšava vozitj se v 2. razredu prav malo v korist ter je še povrh nedemokratično, da bi se uradniki sililo voziti v 2. razredu, naj Pov. UJU stori primerne korake.

Članarina se zviša na 120 Din, katera se plačuje za prvo četrtletje januarja 36 Din, ostanek pa mesečno po 12 Din tako, da je meseca avgusta poravnano že vse.

Vsem onim, ki še niso plačali članarine, se pošljejo položnice, da poravnajo čimprej svoj dolg, sicer se jim bodo ustavili listi ter dolg iztirjal. — Tajnica.

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 4. decembra t. l. v mali dvorani »Narodnega doma« v Celju. Od 134 članov je bilo navzočih 110.

Zborovanje je počastil s svojim posetom tudi poverjenik UJU tov. ravnatelj Jelenc. Uyodoma je društveni predsednik navzoče vzpodbujal k skupnemu delu, naglašujoč velepomembno geslo jugoslov. učit. prapora: En narod, ena država, en kralj!